

Es clar que en aquesta simpatia de la ciutat intervé el prejudici. Ningú endevinà la llum de Goethe quan va passar la frontera italiana i el famós governador de Judea no s'adonà de la transcendència de Crist. Però sigui prejudici, sigui el que es vulgui, la cosa té el seu mèrit. Quan la gent es belluga per prejudicis desinteressats i espirituals, ja no se li pot demanar més.

La nostra ciutat ha complert, doncs, discretament amb el seu hoste; però el que he notat, i confesso que m'ha vingut de nou, és una indiferència i una manca de curiositat en certes persones que jo pensava que sentien més viu allò que podriem dir-ne interès psicològic.

Jo he vist aquests dies algunes persones cultíssimes i els he preguntat si anaven a sentir les Conferències d'Einstein. Aquestes persones m'han contestat amb un somriure i m'han dit de seguida: —Jo? Què voleu que hi vagi a fer? No veieu que no l'entendria de res?

Aquesta resposta, d'un utilitarisme barroer, no em sembla pas bé ni de bon tros. Em recorda l'altra resposta d'un pagès que cavava el seu camp i uns excursionistes li preguntaren si havia pujat mai en un cim proper, i el pagès els contestà: —Jo? Què voleu que hi faci allà dalt?

Veritablement allà dalt no hi havia cebes ni patates, hi havia l'erm, quatre herbes aromàtiques i el vent xiulador: però tot això és alguna cosa. Alguna cosa que pot ser que pesa més que les cebes i les patates.

Doncs aquests meus amics utilitaris només han vist en aquest gran home un ser que diria unes coses de les quals ells no en llevarien fruit. La presència a les seves paraules els semblava, i tot, un acte de pedanteria.

Però és que jo crec que quan un home ha arribat a un grau altíssim d'estudi i ha arribat a tenir el cop d'ull genial, l'audàcia per rom-

pre una sòlida cadena acceptada, aquestes coses, aquest estudi, aquest cop d'ull i aquesta audàcia, fatalment han d'haver deixat una marca externa en l'aire que es belluga al volt de la seva testa, en la seva manera de moure els llavis i els ulls, en el to de la seva veu i en la precisió del seu gest. I aquestes coses estan per sobre de la ciència i les teories d'aquest home. Aquestes coses són d'ordre biològic. I aquestes coses són les que a mi em venia de nou que no interessessin als meus amics utilitaris.

Tots els éssers d'aquest món tenen una valor humana i una valor teatral i pintoresca. Quan un ésser s'aixeca molt per damunt del nivell dels altres, aquestes valors van prenent relleu, i fins la valor teatral i pintoresca té la seva gràcia i val la pena que hi posem atenció, perquè si no fos així, confessem-ho sincerament, la vida humana fóra una cosa molt, però molt ensopida.

Jo he assistit a les conferències d'Einstein segur, ben segur, que no entendria un borrall de les seves explicacions, amb la mitja por i tot de fer el paper ridícul d'adormir-me. He entrat a les conferències sense dir res a ningú, com si me'n donés vergonya, vencent allò que es poguessin pensar de mi que era un pedant i que allí ningú m'hi demanava. He vist moltes persones que les conec si més no de vista. Homes que aquí passen per eminents, amb l'atenció i la mirada fixa. Jo poc en treia del que Einstein escrivia a la pissarra, lamentava que les formes que dibuixava el guix diguessin tan poca cosa al meu cervell. Però tota l'atenció meva requeia damunt la mà d'aquell home, la seva manera d'escriure i bellugar el braç. El passets que donava, les vacil·lacions de paraula, la insinuant dolçor de la seva veu. Aquell ullet fi d'animal rosegador; el nas desproporcionat, lleugerament enrogit a la punta;

els cabells, el vestit i l'aureola invisible. Totes aquestes coses tenien per a mi una valor molt gran i em direu que no n'he tret res i que són coses que no em serviran de res; d'això ja en parlarem. De moment, han satisfet la meua curiositat. I em sembla que és una curiositat noble.

Més us diré: mentre Einstein escrivia les seves fórmules, jo vaig tenir aquest pensament. És cosa molt humana conservar records dels grans homes; a Dresden vaig veure unes pantufles que n'haurien donat dos rals; eren tingudes com una reliquia perquè abrigaren un dia els peus d'Emmanuel Kant. Jo conec una senyora que guarda unes ulleres i un solideu una mica suat de no sé quin Papa; a Munic hi ha un museu on s'hi tenen rescatats certs instruments mig fets malbé que serviren les primeres experiències d'alguns savis del segle XVIII i de començaments del XIX. Doncs bé, jo quan el professor Einstein esborrava les seves inscripcions blanques damunt de la tela negra enllustrada, el meu cor m'impulsava a dir-li: —Faci el favor, no ho esborri, ja li durem una altra pissarra!

I jo hauria volgut que aquella pissarra, amb el blanquinós autògraf einsteinia, fos guardada en alguna banda, com a record del dia que aquest gran home en una tarima presidida per les nostres quatre barres simbòliques, va explicar les seves teories als estudiosos i als homes de ciència catalans.

Em direu que això és excessiu i superflu. Potser sí. Però l'excessiu i el superflu són moltes vegades la sal i la gràcia de la vida; i potser d'aquí a cent anys em donin la raó a mi.

(Josep Maria de Sagarra)

Article publicat amb el títol *Einstein a "La Publicitat"*, diumenge 4 de març del 1923.

(l'opinió)

NOTA DE DEPANA SOBRE EL PARC DE SANT LLORENÇ DEL MUNT I LA SERRA DE L'OBAC

DE-PA-NA, arran de la campanya en contra de l'ampliació del Parc de St. Llorenç del Munt i la Serra de l'Obac que, està duent a terme l'anomenada Associació de Propietaris per a la Defensa de la Institució de la Propietat Privada a Catalunya i Foment del Massís de St. Llorenç del Munt, fa les següents puntualitzacions per tal d'evitar que l'opinió pública pugui veure's confosa amb unes informacions totalment desencertades o, si més no, possiblement manipulades, en benefici d'interessos aliens a la conservació de la natura i el bosc:

1) L'edició del llibret *St. Llorenç del Munt? Montserrat?, Blanc i Negre* representa un atemptat a la

cultura del País, perquè les opinions que s'hi reflecteixen no són ni tan sols discutibles, donada la manca d'informació amb què han sigut elaborades i les manifestes intencions amb què s'han expressat.

2) Les citacions de caràcter tècnic que s'esmenten en aquesta obra no són sinó una grollera interpretació, (sembla que per desconeixement), de textos especialitzats que han sigut utilitzats per persones amb manca de professionalitat.

3) Cal posar de manifest que els redactors del text a què fem referència, malgrat que invoquen contínuament els propietaris forestals, demostren que ells no ho són, ja que si fos així no planteja-

rien certs tractaments a la massa forestal que qualsevol persona que en visqui dels beneficis consideraria totalment desencertats.

4) Existeixen dos punts en el text que comentem que són bàsics per comprendre el motiu de la nostra actitud en aquest afer. El primer és les continuades lloances a la propietat privada i al bon ús secular que aquesta ha anat fent del bosc, quan és evident que l'estat actual d'una part dels boscos de St. Llorenç del Munt i la Serra de l'Obac és conseqüència, (igual com a la resta del litoral catalano-mediterrani), de la fase pirofítica (altament inflamable) que les replantacions monoespècífiques amb espècies resinoses (pins) i la tala abusiva i incontrolada que moltes vegades s'ha dut a terme, davant una administració poc eficaç, situació que ens ha portat a l'alt nivell de degradació dels nostres boscos, que tot i ser greu no arriba a les cotes de desertització irreversible que els autors de "Blanc i Negre" pretenen fer-nos creure. En segon lloc, l'operació anomenada de neteja del bosc, que tan ponderen els de l'Associació de Propietaris, no és sinó una lliure interpretació de les activitats que anys enrera feien en el bosc la gent de camp. En aquest cas concret, els branquillons procedents dels arbusts arrencats al

sotabosc servien, entre altres coses, per fer el carnonet, combustible molt utilitzat fins fa prop de 50 anys per a ús domèstic; ara bé, els arbusts no poden ser eradicats del bosc, ja que per al desenvolupament natural de les espècies autòctones d'arbres, la seva presència és totalment imprescindible.

5) DE-PA-NA també ha de sortir al pas de declaracions tant poc fonamentades com són les de dir que el Servei de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona té manca de tècnics qualificats per a dur a terme la gestió del Parc, i es proposen, en canvi, altres organismes que a Catalunya no s'han distingit mai gaire per un aprofitament racional dels nostres arbres i, el que és més greu encara, si per la substitució en moltes ocasions de la nostra vegetació autòctona per espècies foranes i poc adaptades a la nostra climatologia.

6) Considerem del tot inadmissible l'evident advertiment que durant tot el llibret es fa prou clar, d'incendi forestal, perquè es dona per segur que si prospera el projecte de remodelatge del Parc, els seus boscos s'incendiarien irreversiblement, i donen la culpa de tot això al fet que els seus propietaris perderien l'interès o si més no ja no tindrien possibilitats de tenir-

ne cura. Es ben notori que, segons sembla, aquest perill d'incendi imminent, tan sols apareix juntament amb la proposta d'ampliació del Parc Natural, quan paradoxalment l'elevada fase pirofítica d'aquests boscos parteix del moment en què l'alzina i altres espècies autòctones van ser substituïdes, pels seus usufructuaris, per arbres de rendiment a curt termini. Cal fer notar que el Parc actual va ser aprovat el 1972, i després de deu anys encara no ha desaparegut.

Finalment, la publicació "Blanc i Negre" hi involucra diversos estaments públics de Catalunya, amb la seva pretesa defensa de St. Llorenç, com és la Diputació de Barcelona, mitjançant el seu Servei de Parcs Naturals; la qual s'acusa d'una mala gestió de la muntanya de Montserrat i de ser la culpable dels darrers incendis que hi ha hagut, quan tothom sap que la muntanya de Montserrat l'administra un Patronat nacional i que l'esmentat servei de la Diputació no té res a veure, per ara, amb la seva gestió. En canvi quasi no s'anomena el Parc Natural del Montseny. Aquest i el de St. Llorenç són els dos únics parcs naturals dependents de la Diputació que existeixen a les comarques barcelonines, i de moment tant els boscos de l'un com els de l'al-

tre han sofert poc l'estrall dels incendis.

Per altra banda, a la publicació que critiquem s'esmenta la possibilitat que la pretesa neteja del bosc doni abundosos llocs de treball i recursos energètics al país, asseveració totalment demagògica, sobretot si es té en compte que la proposta es fonamenta, en la neteja, com ja hem dit abans desaconsellable, del sotabosc i en el fet que per cada lloc de treball o jornal siguin dues les persones contractades. La nostra entitat, que no pot jutjar de forma tècnica les condicions laborals d'aquesta proposta, estima, però, que el seu contingut és altament lesiu per als hipotètics treballadors i per una sortida coherent de la crisi laboral actual. Resumint, "Blanc i Negre", ni pel seu contingut ni per la forma pot considerar-se cap tipus d'alternativa a la proposta d'ampliació del Parc Natural de St. Llorenç del Munt i la Serra de l'Obac.

Secretaria general
DE-PA-NA
Lliga per a la defensa del
patrimoni natural.

(ficció)

SOBRE LITERATURA CATALANA DE CIÈNCIA-FICCIÓ

per A. Munné-Jordà

La presentació del text de "Ficció" del núm. 14 de (ciència) s'obria amb un interrogant: "Existeix una tradició de literatura catalana de ciència-ficció?" Les notes que segueixen —una ressenya de cinc textos observats des d'una òptica de simple lector de ficcions més que de manuals—, afegides al text mateix que es començava a publicar al (ciència) de març i al conte de Pompeu Gener inclòs al núm. 8, i comptant, és clar, amb els autors esmentats al corresponent article de la Gran Enciclopèdia Catalana, poden ser uns materials que qui sap si arribaran a encoratjar algú a afrontar la resposta des d'una perspectiva metòdica i exhaustiva.